

Visitas syn på Skolverkets planerings- underlag för besöksnäringen

Nationellt perspektiv

Innehåll

Inledning och sammanfattning	2
Bakgrund till Skolverkets underlag och Visitas skrivelse	3
Besöksnäringen i Sverige	4
Visitas analys av Skolverkets planeringsunderlag	6
Etableringsgraden – låg på grund av arbetslivet eller utbildningssystemet?	6
Ökad kvalitet leder till ökad etablering	7
Brist på hänsyn till näringslivets och regionernas underlag - exemplet Dalarna	8
Några avslutande ord om ytterligare fördjupning och bidragande	10

Om Visita

Visita är en bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar nästan 6 000 medlemsföretag med över 8 500 verksamheter. Bland våra medlemmar finns restauranger, hotell, campingar, nöjesparker, vandrarhem, spa-anläggningar, turistbyråer och skidanläggningar. Som bransch- och arbetsgivarorganisation är Visitas huvudsakliga uppgift att teckna branschens kollektivavtal, stödja Visitas medlemsföretag i att växa och utvecklas och driva för besöksnäringen viktiga frågor. Läs mer om Visita och Visitas arbete med kompetensförsörjningsfrågan på Visita.se. Läs också gärna Visitas syn på Skolverkets planeringsunderlag för Sveriges alla 21 län på [Visitas hemsida](#).

Inledning och sammanfattning

I juli 2023 infördes ändringar i skollagen för att utbildningar på gymnasial nivå (gymnasieskola och yrkesvux/komvux) bättre skulle anpassas och dimensioneras efter arbetsmarknadens behov. Ändringarna i lagen fastställer också att kommunerna måste samverka med varandra när skolornas utbud ska planeras och dimensioneras, vilket gäller både yrkesprogram och teoretiska utbildningar. För att stödja landets kommuner och regioner i detta arbete har Skolverket tagit fram så kallade planeringsunderlag för varje län. Det är dessa underlag som Visita i denna skrivelse granskat och vill komplettera bilden av. Just denna skrivelse berör det nationella perspektivet utifrån Skolverkets planeringsunderlag, men specifika skrivelser har också gjorts för Sveriges alla län. De finns tillgängliga på [Visitas hemsida](#). Detta material riktar sig till politiker, huvudmän, rektorer och övriga beslutsfattare i skolväsendet på lokal och regional nivå så väl som till branschrepresentanter. Läs hela underlaget på [Skolverkets hemsida](#).

Visita är positiva till skollagens ändringar och intentionen i Skolverkets underlag men anser att Skolverket inte fullt ut tar hänsyn till besöksnäringens verkliga behov och kompetenskrav eller till relevanta statistiska uppgifter. Trots att besöksnäringen i Sverige som helhet har både en stor ekonomisk potential och betydelse för Sveriges nationella ekonomi föreslår Skolverket i nästan alla län att antalet utbildningsplatser inom Restaurang och livsmedel- samt Hotell och turismprogrammet antingen ska minska eller inte utökas. Detta står i skarp kontrast mot branschens efterfrågan, potential och tillväxtbehov. Det stämmer inte heller överens med den förändring som skett där antalet sökande nationellt till Hotell och turism- samt Restaurang och livsmedelsprogrammet ökat med 47 % respektive 12 % sedan 2022. En positiv utveckling som Visita tror och hoppas kommer att fortsätta, mycket tack vare den återinförda grundläggande högskolebehörigheten på programmen samt Visitas arbete med att kvalitetssäkra landets utbildningar.

Visita anser att **Skolverket i underlagen inte nyttjat relevant statistik från SCB då data om hotell- och turismbranschen saknas.** Skolverket skriver i det nationella underlaget (s.18) att "SCB gör inga prognoser för utbildade hotell och turism. Det beror på att personer som läst dessa utbildningar arbetar inom ett stort antal yrken och branscher och att den stora spridningen gör det svårt att fånga arbetsmarknadsläget. Dessutom skapar tidigare förändringar i gymnasieprogrammen gränsdragningsproblem mellan restaurang- och livsmedelsprogrammet och hotell- och turismprogrammet." Det är här viktigt att ha i åtanke att den tidigare förändring de hänvisar till skedde 2011 när utbildningarna gick från att vara en till att bli två separata, vilket i år alltså är 13 år sedan.

Istället lägger Skolverket fokus på etableringsgraden som inte säger något om utbildningens faktiska kvalitet. Anställningsbehovet är stort i näringen, men om utbildningen inte är anpassad efter arbetsmarknadens behov, förutsättningar och krav kan individers möjlighet till anställning påverkas - trots att de har avslutat en utbildning. Därför önskar Visita betona vikten av att utbildningens kvalitet måste anpassas efter arbetsmarknadens behov. Detta blir extra viktigt inom yrkesvux, där Visita ser att korta regionala paket inte leder till önskad anställningsbarhet i branschen utan istället ofta blir en arbetsmarknadsåtgärd. Trots besöksnäringens roll som en viktig integrationsmotor för nyanlända till arbetslivet har Skolverket inte heller inkluderat denna betydelse för främst vuxenutbildningen i sina analyser.

Bakgrund till Skolverkets underlag och Visitas skrivelse

Det går att i både [lagrådsremissen](#) från regeringen den 27 januari 2022 så väl som i regeringens [proposition](#) från den 17 mars 2022 gällande planering och dimensionering av gymnasiala utbildningar läsa att båda skrivelserna innehåller ”förslag som syftar till att underlätta ungdomars och vuxnas etablerings på arbetsmarknaden för att förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv” (sida 1 i båda skrivelser).

Vidare föreslår regeringen i både lagrådsremissen och propositionen bland annat att (sida 1 i båda skrivelser):

- **Arbetsmarknadens behov ska få betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning** (komvux)
- Kommunerna ska samverka genom avtal med minst två andra kommuner om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning i ett primärt samverkansområde
- En huvudmans information om den gymnasieutbildning som huvudmannen erbjuder tydligt ska ange utbildningens inriktning och vad utbildningen kan leda till
- Ett nytt godkännande av en ansökan som huvudman för gymnasieskolan ska förutsätta att utbildningen i fråga bidrar till att **dels möta ungdomars efterfrågan, dels fylla ett arbetsmarknadsbehov**
- **Det ska vara möjligt att fritt söka till de yrkesutbildningar inom komvux som erbjuds i det primära samverkansområde** som den sökande är hemmahörande i
- En **grunduppgift** i det regionala utvecklingsansvaret bl.a. ska vara att **bedöma regionens kompetensbehov inom privat och offentlig sektor på både kort och lång sikt**
- Kommunernas skyldighet att lämna stöd för dagliga resor även ska omfatta elever under 16 år.

I kapitel 5.2 (sida 96) i remissen tydliggörs det också att regeringens förslag är att ”regionerna ska inom ramen för sitt **tillväxtarbete fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet**. I uppgiften ska det även ingå **att tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt**.”

Det är utifrån dessa skrivelser, så väl som i det regionala planeringsunderlag som Skolverket tog fram baserat på dessa direktiv, som Visita önskar fortsätta diskussionen gällande att arbetsmarknadens behov ska få betydelse samt att regionens kompetensbehov inom privat och offentlig sektor ska bedömas. Detta ur ett fokus på besöksnäringens behov, utmaningar och möjligheter.

Besöksnäringen i Sverige

Inledningsvis önskar Visita ge en bild av besöksnäringens vikt och betydelse för hela Sverige. Enligt nedanstående tabell (Tabell 1) framgår det att det i Sverige finns närmare 28 000 arbetsställen i besöksnäringen med en samlad omsättning på cirka 160 miljarder kronor. Besöksnäringen sysselsätter dessutom närmare 200 000 personer inom hotell och restaurang.

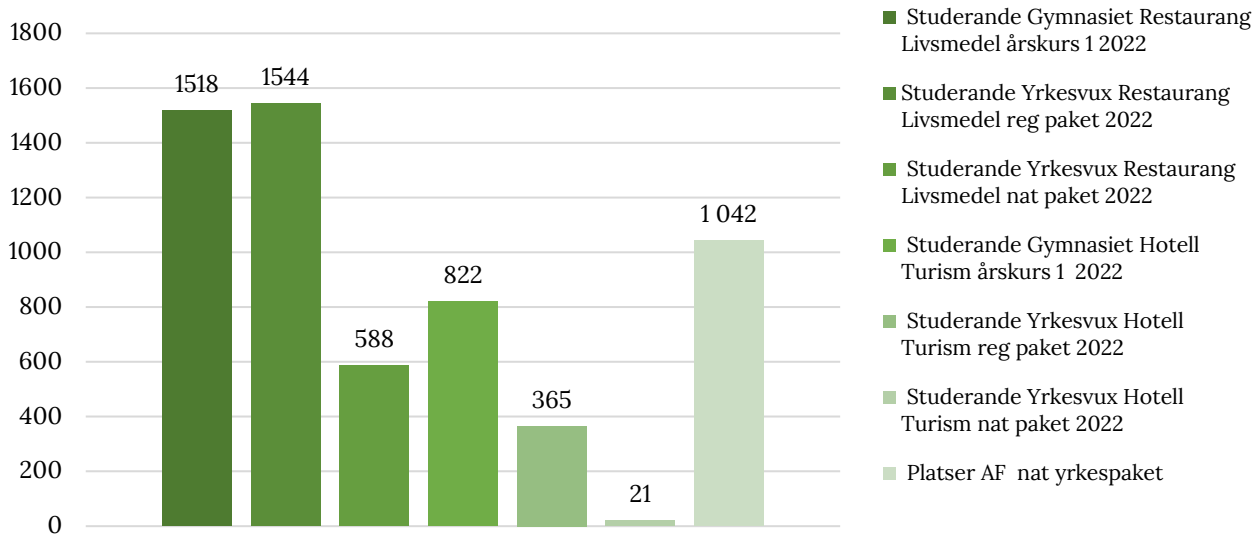
Besöksnäringen är en viktig näring för Sverige sett utifrån branschens omsättningsnivåer så väl som alla de pågående och framtida etableringar som sker i Sverige, både inom branschen så väl som de stora industriella satsningar som sker i bland annat i de västra och norra delarna av landet. Besöksnäringens företag skapar tillväxt och arbetstillfällen i hela vårt land, och då inte bara inom besöksnäringen. En stark besöksnäring där många turistattraktioner ingår bidrar även till lokal och regional utveckling, attraktiva platser att bo och verka på och möjliggör för förbättrad service även för lokalbefolkningen. Besöksnäringen har alltså en otroligt stark spridningseffekt och skapar jobb i många andra branscher som exempelvis bygg, transport och handel. Se gärna [Tillväxtverket och Svensk Turisms korta film](#) om turismens och besöksnäringens betydelse för Sverige.

Besöksnäringen i Sverige	
Antal arbetsställen inom hotell	2 133
Antal arbetsställen inom restaurang	25 743
Omsättning hotell mkr exkl. moms	29 612
Omsättning restaurang mkr exkl. moms	128 017
Antal anställda inom hotell	44 479
Antal anställda inom restaurang	149 708

Tabell 1. Verksamheter i besöksnäringen i Sverige. Källa: Omsättningsstatistiken/SCB (2023)

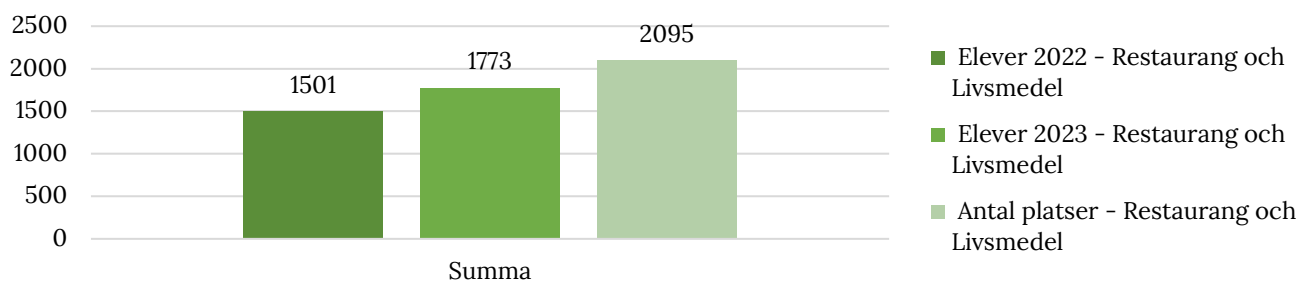
Vidare visar Tabell 2 på nästa sida antalet personer som läste inom gymnasieskolan och yrkesvux 2022 samt antalet platser som erbjöds på arbetsmarknadsutbildningar. Notera gärna skillnaden på antal studerande som läser ett kort, regionalt paket mot de som läser ett lite längre nationellt ykrespaket inom vuxenutbildningen. Tabell 3 och 4 på nästa sida visar antalet elever i relation till antalet platser på gymnasieskolans utbildningar. Vuxenutbildningarna kan inte mätas på samma sätt varför de inte redovisas i denna tabell. Skolverkets vanligaste rekommendation i sitt regionala planeringsunderlag är att regionerna i värsta fall minska eller i bästa fall bibehålla antalet platser inom Hotell och turism- samt Restaurang och livsmedelsprogrammet. Skolverket beskriver också att de saknar statistiskt underlag för främst Hotell och turismprogrammet hos SCB (se till exempel [nationella underlaget](#) s.18). Visita anser att det är beklagligt att Skolverket i sitt regionala planeringsunderlag gör dessa rekommendationer då de platser som idag erbjuds är för få för att täcka besöksnäringens och företagens faktiska behov. Dessutom är efterfrågan störst på just personer med en gymnasial utbildning.

Antal studerande nationellt

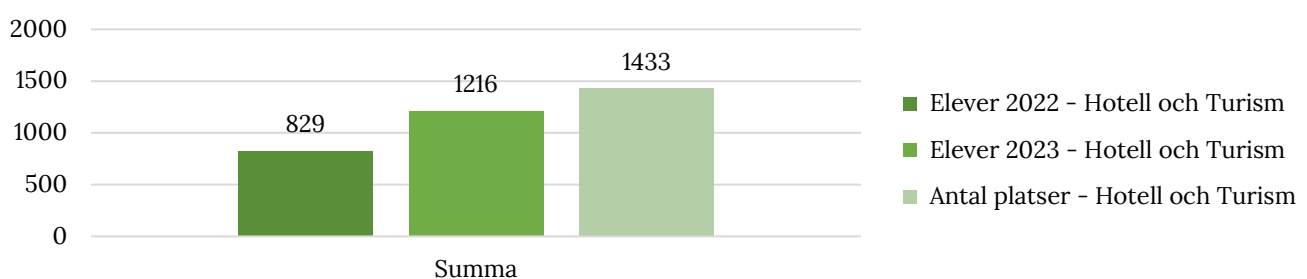
Tabell 2. Antal studerande inom gymnasieskolan, komvux samt hos Arbetsförmedlingen 2022. Källa: Skolverket (2023)

Antal elever på gymnasieskolan nationellt Restaurang och livsmedelsprogrammet

Tabell 3. Antal elever på gymnasieskolan i relation till antalet platser på Restaurang och livsmedelsprogrammet, nationellt. Källa: Skolverket (2023)

Antal elever på gymnasieskolan nationellt Hotell och turismprogrammet

Tabell 4. Antal elever på gymnasieskolan i relation till antalet platser på Hotell och turismprogrammet, nationellt. Källa: Skolverket (2023)

Visitans analys av Skolverkets planeringsunderlag

I detta avsnitt önskar Visita vidare analysera och lämna synpunkter kring Skolverkets planeringsunderlag utifrån ett nationellt perspektiv.

Visita anser inledningsvis att Skolverket i sina planeringsunderlag inför den kommande planeringen och dimensioneringen av gymnasiala utbildningar **inte tagit hänsyn till det kompetensbehov** som Sveriges alla regioner, Visita och andra intressenter har identifierat – och som Skolverket dessutom nämner i sina underlag. Visita anser att Skolverket istället förlitat sig på en för snäv bild av verkligheten för besöksnäringen då de inte inhämtat relevant statistik från SCB, utan nöjt sig med att skriva att SCB inte gör någon prognos för arbetsmarknadsläget för hotell- och turismutbildade. Underlaget som Skolverket lutat sig mot är från den egna databasen och det är därför inte helt tillförlitligt eller korrekt då det inte ger en komplett bild. Ytterligare en faktor som Visita inte anser har prioriterats, och som också strider mot det uppdrag som regeringen gett i både lagrådsremissen så väl som i propositionen, är uppdraget att ta hänsyn till regionernas utvecklingsplaner och prognoser.

I analyserna saknar Visita även en hänsyn till regionernas storlek och tillgänglighetsaspekten för studerande att kunna läsa och tillgodogöra sig en yrkesutbildning inom besöksnäringen oavsett var man bor i regionen. För landsbygden innebär detta en katastrof, där besöksnäringen är en av de viktigaste jobbskapande och tillväxt drivande branscherna. Att kunna läsa en utbildning inom rimligt pendlingsavstånd samt kunna ta ett arbete inom desamma är en förutsättning för att besöksnäringens företag ska ha en möjlighet att driva och utveckla sina verksamheter. En ytterligare konsekvens av Skolverkets regionala planeringsunderlag blir påverkan på landets studie- och yrkesvägledare, vars yrkesroller just nu genomgår en reform (läs mer hos [Skolverket](#)), där Skolverkets underlag riskerar att främja vissa utpekade yrkesområden och inte gynna besöksnäringens yrkesroller och tillväxt om det tolkas allt för bokstavligen.

Etableringsgraden – låg på grund av arbetslivet eller utbildningssystemet?

Visita anser även att **en för stor vikt i planeringsunderlagen har lagts vid Skolverkets egna siffror och då särskilt vid etableringsgraden**, vilken generellt sett är lägre för utbildningar inom besöksnäringen. En låg etableringsgrad i besöksnäringen kan delvis bero på att det är vanligt att byta jobb inom branschen eller på grund av att det finns många yrkesroller som SCB inte registrerar/för statistik över. Det är också vanligt att göra en snabb karriär i besöksnäringen vilket innebär att de studerande ett par år efter avslutad utbildning är etablerade, men kanske inte inom exakt den yrkesroll de utbildade sig mot och som statistiken grundar sig på. Visita ser dock att etableringsgraden dock främst hänger ihop med utbildningens faktiska kvalitet.

Anställningsbehovet kan vara stort i näringen, men **om utbildningen inte är anpassad efter arbetsmarknadens behov, förutsättningar och krav – framför allt inom yrkesvux – kan detta komma att påverka individernas möjlighet till anställning**, trots att de genomfört en utbildning med godkända betyg.

Visita anser därför att etableringsgraden istället bör fungera mer som en kvalitetsparameter kring huruvida utbildningen motsvarar arbetsmarknadens behov eller ej. Detta blir extra tydligt inom

yrkesvux, där Visita har analyserat innehållet i de regionala yrkespaketen i den mån det är möjligt då statistiken kring dessa är begränsade. En slutsats Visita kunnat dra är att de korta, regionala paketen om färre än 800 poäng inte leder till en önskad anställningsbarhet eller etablering i branschen. Istället blir det ofta en arbetsmarknadsåtgärd. Detta är extra tydligt inom restaurang och livsmedel mot yrket kock där huvudmännen oftast erbjuder korta, regionala paket som är riktade mot den egna offentliga sektorn. För individen leder detta sällan till en fast heltidsanställning utan enbart möjlighet till en, för kommunen, flexibel timanställning. Då de studerande saknar en fullständig yrkesexamen mot kock kan de inte heller bli tillsvidareanställda, då detta är en förutsättning för den typen av anställning inom den offentliga sektorn.

Visita anser också att det är oerhört bekymmersamt att Skolverket inte har tagit hänsyn till skillnaden på etableringsgraden mellan Restaurang och livsmedelsprogrammets två inriktningar i sin statistik då denna skiljer sig åt och bilden därmed inte blir helt rättvis.

Ökad kvalitet leder till ökad etablering

Hos många huvudmän och utbildningsaktörer finns idag en avsaknad av kvalitet inom yrkesprogrammen. Utan ett samarbete med de lokala och regionala företagen kan utbildningarna faktiskt inte säkerställa att de studerande får en "god grund för yrkesverksamhet" som [Skollagen \(2010:800\) 15 kap. 2 §](#) fastslår att de gymnasiala utbildningarna ska ge dem.

I Visitas arbete med att kvalitetssäkra landets gymnasiala utbildningar har Visita upptäckt att **karaktärsämnena/yrkesämnena inom yrkesprogrammen inte omfattas av det systematiska kvalitetsarbete** som åligger varje huvudman att göra årligen. Detta innebär att kvaliteten på dessa kurser inte heller följs upp av vare sig huvudman eller den statliga myndigheten Skolinspektionen. Så som många utbildningar är utformade idag, framför allt inom yrkesvux, kan inte skollagens krav om "en god grund för yrkesverksamhet" uppnås. Konsekvensen av detta blir en låg etablering och anställningsbarhet bland de studerande inom både gymnasieskolan och yrkesvux och det har dessutom en direkt negativ påverkan på bilden av både utbildningarna och branschen. Samtidigt ger det också trubbiga, statistiska värden som är svårarbetade för huvudmännen att skapa förutsättningar för någon form av kvalitetshöjning på utbildningarna av.

Något förenklat så ger dagens utbildningar inte insyn eller inflytande i utbildningarna. Många utbildningar inom både gymnasiet och yrkesvux kämpar med program-/yrkesråd som inte fungerar eller att fokus på dessa möten ofta bara berör frågor om det arbetsplatsförlagda lärandet (APL). Elevernas och de studerandes resultat, speciellt inom yrkesvux och de regionala yrkespaketen, blir därför missvisande då betyget inte motsvarar de faktiska kunskaper som krävs för att kunna etablera sig inom valt yrke. De kursplaner som 2025 övergår till ämnesplaner som alla yrkeslärare utgår från i sin undervisning beskriver inte på en tillräckligt detaljerad nivå vilka yrkeskunskaper, yrkesfärdigheter och yrkeskompetenser som krävs för att bli anställningsbar inom yrket. Det är i grunden positivt att de är målstyrda då det innebär en ökad flexibilitet att följa branschens utveckling, men ställer samtidigt högre krav på att utbildningen på annat håll måste säkerställa kursplanernas faktiska innehåll. Det är med utgångspunkt i främst detta som samverkan mellan landets utbildningsaktörer och branschrepresentanter måste öka, vilket också var intentionen bakom [Gymnasieförordningens 2010:2039](#) skrivelse i 1 kap 8 § att "för

yrkesprogrammen i gymnasieskolan ska det finnas ett eller flera lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv”.

Skolverket är säkerligen medvetna om dessa faktorer men har ändå valt att lägga sitt fokus i underlagen på etableringsgraden som en av de viktigaste faktorerna i regionernas kommande dimensionering, istället för att se det som en kvalitetsparameter. Om en yrkesutbildning på gymnasiet genom det systematiska kvalitetsarbetet kan säkra en god grund för yrkesverksamhet, eller om en yrkesvuxutbildning tas fram enligt [Förordning \(2016:937\) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning](#) ser Visita att både anställningsbarheten och etableringsgraden ökar. Frågan är dock om detta i verkligheten följs upp av statliga myndigheter, huvudmännen själva eller regionen? I Visitas mening är det beklagligt att Skolverket inte dykt djupare i detta område i sina analyser eller i den påverkan det har på etableringsstatusen.

Visita är medvetna om att det är ett delat ansvar att komma till rätta med den negativa, statistiska faktorn kring etablering och bristerna i utbildningarnas kvalitetsarbete. Det är också ett delat ansvar att fylla antalet platser på utbildningarna mellan utbildningsanordnaren, studie- och yrkesvägledare, lokala branschrepresentanter och andra intressenter. I detta spelar Visita en viktig roll som företrädare för den svenska besöksnäringen. Visita har arbetat med frågan under många år och Visita ser nu resultat på söktrycket bland annat via arbetet med att säkra och stärka utbildningarnas kvalitet för att säkra anställningsbarheten och etableringen genom den tidigare nämnda [kvalitetssäkringsmodellen](#). Läs gärna mer om på vilka andra sätt Visita arbetar med kompetensförsörjningsfrågan på [Visitas hemsida](#) under ”Kompetensförsörjning”.

Brist på hänsyn till näringslivets och regionernas underlag - exemplet Dalarna

Utöver att Visita anser att Skolverket inte fullt ut nyttjat statistik från SCB samt lagt för stort fokus vid etableringsgraden så anser Visita också att **Skolverket i sitt underlag gått miste om värdefulla insikter och underliggande faktorer för etablering och sysselsättning inom besöksnäringen som regionerna och näringslivet spelat in** till Skolverket inför underlagens framtagande. Alla landets regioner så väl som andra organisationer som Hotell och restaurangfacket har i sina underlag visat på att besöksnäringen är en viktig drivkraft för tillväxten i landets regioner. Även [Tillväxtverkets analyser och utredningar](#) visar tydligt på detta.

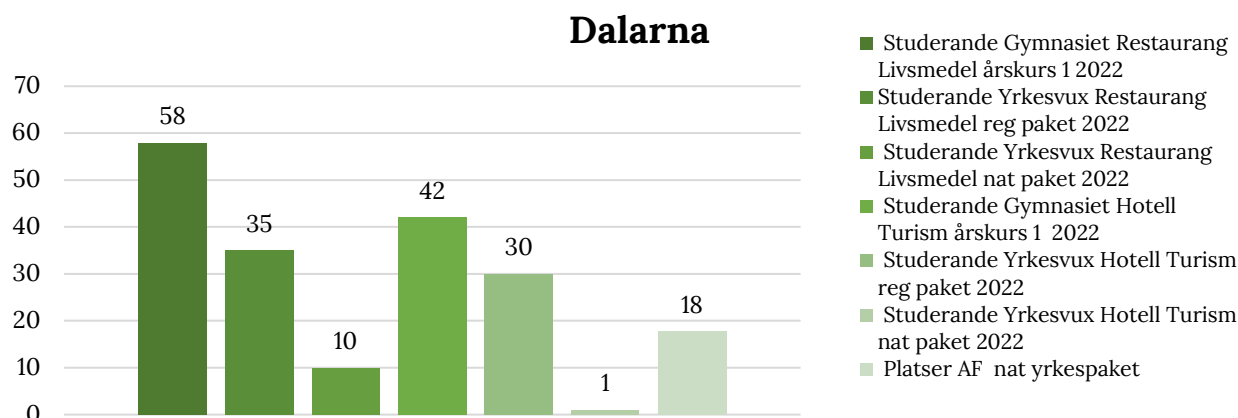
Tillväxtverket lägger vikt vid besöksnäringens betydelse som jobb- och integrationsmotor, ett perspektiv som Visita anser att Skolverket inte inkluderat i sina underlag. Visita anser att Skolverket inte tydligt nog belyst framför allt hotell och turismutbildningarnas betydelse i de redan påbörjade eller planerade utvecklingssatsningarna som regionerna beskriver i sina underlag. Istället har Skolverket helt förlitat sig på siffror bakåt i tiden, hämtade från sin egen databas som väl som från SCB. Visita anser att Skolverket hade kunnat höja kvaliteten i sina analyser genom att ta hänsyn till statistik på europeisk nivå, via till exempel [Eurostat](#).

Även Visita har skrivit en [rapport kring integration](#) som vi uppmantrar beslutsfattare och Skolverket att ta del av. Besöksnäringen är unik på så sätt att det är en bransch där många människor får sitt första jobb. I många av landets regioner och kommuner finns det en hög andel nyanlända (se statistik i exempelvis [Kolada](#) kring inrikes- och utrikes födda per region) som besöksnäringen via relevanta utbildningar skulle kunna vara en viktig aktör i arbetet med att

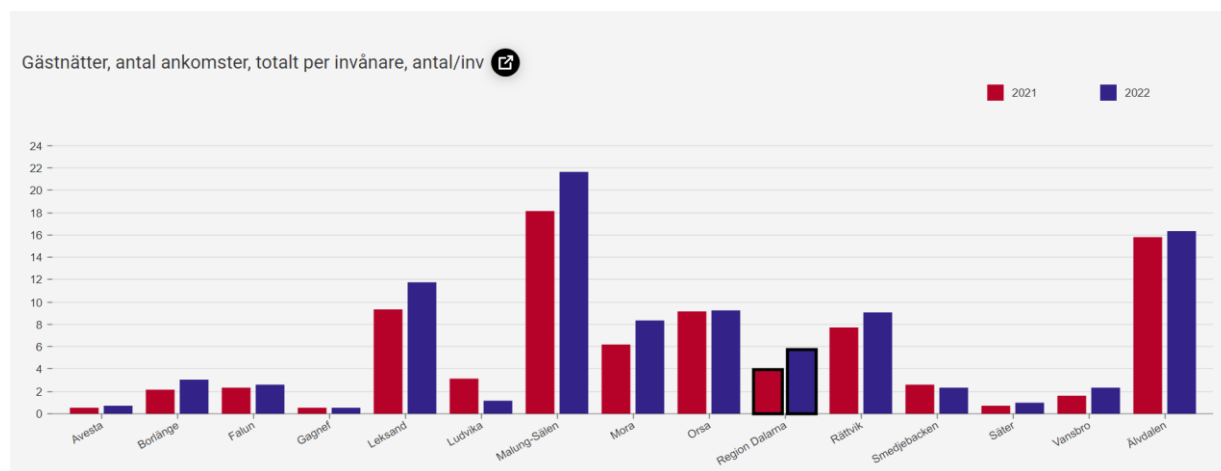
introducera dessa individer i arbetslivet. Exempelvis saknar över 30 % av Dalarnas läns invånare mellan 20 – 24 år ett arbete (källa: [Kolada](#) (2023)). Samtidigt har regionen också oerhört många gästnätter per invånare i många av länets kommuner (se tabell 5).

Om besöksnäringen ska vara den jobb- och integrationsmotor som kan vara är och om branschen ska kunna fortsätta att skapa arbetstillfällen för nyanlända och människor utanför arbetsmarknaden så behövs utbildade personer som kan introducera och utveckla dessa i yrkeslivet. Här spelar vuxenutbildningen en viktig roll, som kan lyfta människor från arbetslöshet till sysselsättning. En grundläggande förutsättning är dock att utbildningen har **både substans, innehåll och kvalitet nog att leda till anställningsbarhet**. Därför behöver Skolverket i betydligt större utsträckning ta hänsyn till besöksnäringens betydelse i sina framtida underlag och analyser.

Nedan följer statistik och analys för Dalarna som till viss del är hämtat direkt från Visitas kommentarsmaterial för just Dalarna. Detta underlag, tillsammans med Sveriges övriga 20 län, finns att läsa på [Visitass hemsida](#). Läs även gärna Dalarnas egen [regionala utvecklingsstrategi](#).

Tabell 5. Tabell 2. Antal studerande inom gymnasieskolan åk 1, komvux åk 1 samt hos Arbetsförmedlingen 2022. Källa: Skolverket (2023)

Tabell 6. Antal gästnätter per kommun och invånare 2021 samt 2022. Källa och utformning: Kolada (2023)

Besöksnäringen i Dalarna	
Antal arbetsställen inom hotell	133
Antal arbetsställen inom restaurang	659
Omsättning hotell mkr exkl. moms	1 365
Omsättning restaurang mkr exkl. moms	3 066

Tabell 7. Verksamheter i besöksnäringen i Dalarna. Källa: Omsättningsstatistiken/SCB (2023)

För Dalarnas län rekommenderar Skolverket i sitt underlag att **antalet utbildningsplatser inom gymnasieskolan på Hotell och turismprogrammet inte utökas, samt att utbildningen inte bör startas upp inom yrkesvux**. För **Restaurang och livsmedelsprogrammet anser Skolverket att antalet utbildningsplatser bör minska både gymnasiet och inom yrkesvux**.

I dagsläget fylls dock i princip alla utbildningsplatser i regionen inom Hotell och turismprogrammet på gymnasieskolan vilket i praktiken innebär att fler elever inte kommer att få möjlighet att läsa utbildningen, även om platserna behålls på nuvarande nivå. Inom yrkesvux påbörjade 31 studerande sin utbildning 2022, varav endast 1 av dessa valde ett nationellt yrkespaket (Tabell 5). Detta skapar problem utifrån den diskussion vi förde på sida 6–7. Det är också beklagligt att Skolverket inte rekommenderar att yrkesvuxutbildningen inom hotell och turism behålls då dessa 31 studerande är oerhört viktiga för näringens kompetensförsörjning. Med tanke på branschens storlek (Tabell 7) och rekryteringsutmaningar i Dalarna är det också beklagligt att Skolverket rekommenderar att platserna inom restaurang och livsmedel bör minska. 2022 påbörjade 133 studerande sina studier inom denna inriktning (Tabell 5), vilket inte på långa vägar täcker upp för branschens långsiktiga behov. Speciellt inte om platserna framöver dessutom blir färre. Tyvärr erbjuds också för få utbildningsplatser inom Hotell och turism- och Restaurang och livsmedelsprogrammet sett till antalet besökare per invånare i några av de besöksnäringstättaste kommunerna i Dalarna som exempelvis Leksand, Älvdalen, Rättvik och Orsa (Tabell 6).

Några avslutande ord om ytterligare fördjupning och bidragande

För den som önskar fördjupa sig ytterligare i besöksnäringens positiva bidrag till samhället som jobb- och integrationsmotor önskar vi hänvisa till ETOUR-rapporten [Besöksnäringens roll för regional utveckling](#). Mycket relevant och intressant data som kan bidra i arbetet med att planera och dimensionera utbildningarna inom besöksnäringen finns också hos det partsgemensamma forskningsorganet [BFUF](#). Förutom tidigare nämnd statistik i denna skrivelse önskar Visita och hänvisa till en kommande rapport från SKR som berör hur kommunerna arbetar med och prioriterar besöksnäringens frågor. Även denna anser vi kan bidra till det arbete som kommuner, regioner och huvudmän nu står inför.

Dessutom hjälper Visita mer än gärna till inför framtida analyser och underlag på nationellt och regional nivå för att bidra till att skapa underlag med hög kvalitet som speglar verkligheten. Se gärna Visitas alla kompletterande underlag till politiker, huvudmän, rektorer och övriga beslutsfattare i skolväsendet så väl som till branschrepresentanter på [Visita.se](#) som påvisar bristerna i Skolverkets underlag samt också fokuserar på konkreta förbättringsmöjligheter för huvudmän, kommuner och regioner, vilka också lyfts i denna rapport.